

รายงานนวัตกรรม
การพัฒนาสมรรถนะการใช้ทักษะชีวิต โดยใช้รูปแบบการสอน
Cooperrative Learning
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นางสาวจำเนียร สมดี
ตำแหน่ง ครู

โรงเรียนบ้านนาดีทุ่งเจริญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

รายงานนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสมรรถนะการใช้ทักษะชีวิต โดยใช้รูปแบบการสอน (Cooperative Learning:) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาดีทุ่งเจริญ เพื่อพัฒนาเทคนิคการสอน ให้เหมาะสมกับผู้เรียน กระตุ้นกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ กระบวนการทำงานในการลงมือปฏิบัติจริง การใช้ทักษะในการดำเนินชีวิต การทำงานเป็นกลุ่ม การอยู่ร่วมกันใน

รายงานฉบับนี้สำเร็จได้ ต้องขอขอบคุณท่านผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และ คณะครูโรงเรียนบ้านนาดีทุกท่านที่คอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ

ทางผู้จัดทำหวังว่า รายงานฉบับนี้จะให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่ผู้ศึกษาทุก ๆ ท่าน หากรายงานฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ข้าพเจ้าต้องขออภัยไว้ ณ ที่นี้ด้วย

นางสาวจำเนียร สมดี
ตำแหน่ง ครู

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ชื่อวัดกรรม	1
ผู้จัดทำ	1
ความสำคัญ/ความเป็นมา	
1	
วัตถุประสงค์	2
เป้าหมาย	2
วิธีการสอน	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
ภาคผนวก	11

1.ชื่อ วัตถุประสงค์ การพัฒนาสมรรถนะการใช้ทักษะชีวิตโดยใช้รูปแบบการสอน (Cooperative Learning:)
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.ชื่อผู้นำเสนอ นางสาวจำเนียร สมดี ตำแหน่ง ครู โรงเรียนบ้านนาดีทุ่งเจริญ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑

3.ความสำคัญ/ความเป็นมา

การจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนต้อง ได้รับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้จากภายใน คิดและใคร่ครวญจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความสำคัญของสิ่งที่ได้เรียนรู้ เกิดความเข้าใจในความเป็นธรรมชาติของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เกิดปัญญา ทำให้จิต ได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริง

ความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาสมรรถนะทักษะชีวิต กระบวนการคิด การทำงานในระบบทีม เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะการใช้ทักษะชีวิต ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านความคิด การใช้ทักษะชีวิต ความรู้สึกและปฏิกิริยาทางกาย และที่สำคัญคือทำให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิด วิเคราะห์ และลงมือทำ

จากการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผู้เรียนไม่เข้าใจเกี่ยวกับกลไกราคาในระบบเศรษฐกิจ ขาดทักษะการใช้ชีวิต ในสังคม การทำงานเป็นทีม จึงเป็นเรื่องยากในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาการจัดการเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) เนื่องจากเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่จัดให้ ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งกลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกันออกเป็น กลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งเป็นลักษณะการรวมกลุ่มอย่างมีโครงสร้างที่ชัดเจน มีการทำงานร่วมกัน แลกเปลี่ยน ความคิดเห็นช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม เพื่อให้ตนเองและสมาชิกทุกคนในกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งเทคนิคที่ผู้วิจัยเลือกใช้ ในการแก้ปัญหาข้างต้น คือ การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (Learning Together: LT) เนื่องจากเป็นเทคนิคการสอนที่เน้นทักษะของการทำงานเป็นกลุ่ม เปิดโอกาส ให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่ม ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนที่เก่งสามารถช่วยเหลือผู้เรียนที่อ่อนกว่า โดยผู้เรียนมีโอกาที่จะเป็นผู้สอน และผู้เรียนเท่า ๆ กัน ในเวลาเดียวกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งผู้เรียน แต่ละคนมีโอกาที่จะเป็นทั้งผู้แสวงหาความรู้ เป็นผู้สอน การเรียนแบบร่วมมือแบบ LT (Learning Together) เป็นเทคนิคที่มีกระบวนการในการสอนที่ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน โดยกระบวนการคือให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันศึกษาเนื้อหา ร่วมกัน โดยกำหนดให้แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ช่วยกลุ่มในการเรียนรู้ และสรุปคำตอบร่วมกันเป็นผลงานของกลุ่ม โดยสมาชิกในมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาสมรรถนะการใช้ทักษะชีวิต โดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค Learning Together (LT) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนที่เรียนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการสอน (Learning Together : LT)

5. กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านนาดีทุ่งเจริญ ตำบลยางสักโพธิ์ อำเภอวังสามสี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 1 ห้องเรียน นักเรียนทั้งหมด จำนวน 19 คน

6. Model/วิธีการสอน/เทคนิคการสอน/นวัตกรรมที่นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน (บอกความหมาย) การนำนวัตกรรมไปใช้ (ใช้กับเรื่องอะไร สอนอะไร)

วิธีการสอนการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน โดยครูแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยภายในกลุ่มจะมีนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน แบ่งเป็น เด็กเก่ง ปานกลาง และอ่อน ผู้เรียนจะมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน และรับผิดชอบต่องานของกลุ่ม โดยที่สมาชิกกลุ่มจะได้รับผลประโยชน์ สมาชิกแต่ละคนจะต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ บทบาทของสมาชิกที่ทำงานด้วยกันในทีมมี หน้าที่สองอย่างด้วยกันคือ

- เป็นผู้เรียน- รับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเองและ
- เป็นผู้สอน – รับผิดชอบต่อการสอนและช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกในทีมให้เรียนรู้ไปพร้อม ๆ กัน

เทคนิคการสอน การเรียนร่วมกัน (LT)

จอห์นสัน และจอห์นสัน (Johnson & Johnson, 1987, pp. 13-14) กล่าวถึง องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนร่วมกัน (LT) ไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. สร้างความรู้สึกพึ่งพากัน (Positive Interdependence) ให้เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียน ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี คือ

1.1 กำหนดเป้าหมายร่วมของกลุ่ม (Mutual Goals) ให้ทุกคนต้องเรียนรู้เหมือนกัน

1.2 การให้รางวัลรวม เช่น ถ้าสมาชิกทุกคนของกลุ่มได้คะแนนคิดเป็นร้อยละ 90

ขึ้นไปของคะแนนเต็ม (Joint Rewards) สมาชิกในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนพิเศษอีกคนละ 5 คะแนน

1.3 ให้ใช้เอกสารหรือแหล่งข้อมูล (Share Resources) ครูอาจแจกเอกสาร

ที่ต้องใช้เพียง 1 ชุด สมาชิกแต่ละคนจะต้องช่วยกันอ่านโดยแบ่งเอกสารออกเป็น ส่วน ๆ เพื่อทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

1.4 กำหนดบทบาทของสมาชิกในการทำงานกลุ่ม (Assigned Roles)

งานที่มอบหมายแต่ละงานอาจกำหนดบทบาทการทำงานของสมาชิกในกลุ่มแตกต่างกัน หากเป็นงานเกี่ยวกับการตอบคำถามในแบบฝึกหัดที่กำหนด ครูอาจกำหนดบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม เป็นผู้อ่านคำถาม ผู้ตรวจสอบ ผู้กระตุ้นให้สมาชิกช่วยกันคิดหาคำตอบและผู้จดบันทึกคำตอบ

2. จัดให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน (Face-To Face Interaction) ให้นักเรียนทำงาน

ด้วยกันภายใต้บรรยากาศของความช่วยเหลือและส่งเสริมกัน

3. จัดให้มีการรับผิดชอบในส่วนบุคคลที่จะเรียนรู้ (Individual Accountability)

เป็นการทำให้นักเรียนแต่ละคนตั้งใจเรียนและช่วยกันทำงาน ไม่กินแรงเพื่อน ครูอาจจัดสภาพการณ์ได้ด้วยการประเมินเป็นระยะ สุ่มสมาชิกของกลุ่มให้ตอบคำถามหรือรายงานผลการทำงาน สมาชิกทุกคนจึงต้องเตรียมพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่ม

4. ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะสังคม (Social Skills) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี

นักเรียนต้องมีทักษะทางสังคมที่จำเป็น ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การสร้างความไว้วางใจ การสื่อสาร และทักษะการจัดการกับข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

5. จัดให้มีกระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน

ประเมินการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และหาทางปรับปรุงการทำงานกลุ่มให้ดีขึ้น

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิคการเรียนรู้ร่วมกัน (LT) หมายถึง การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยสมาชิกในกลุ่มช่วยเหลือกันและเกิดการเรียนรู้ไปด้วยกัน ซึ่งเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีกระบวนการที่ง่าย ไม่ซับซ้อน แบ่งกลุ่มผู้เรียนประมาณกลุ่มละ 4-6 คน โดยจัดผู้เรียน เข้ากลุ่มทดสอบความสามารถ ทั้งเก่ง ปานกลาง อ่อนอยู่ด้วยกัน ศึกษาเนื้อหาพร้อมกันโดยกำหนดให้ แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ช่วยกลุ่มในการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นเตรียม ประกอบด้วยครูเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำถึงบทบาทของนักเรียนการแบ่งกลุ่มผู้เรียน 4-6 คน แจกวัสดุประสงค์ของการเรียนในแต่ละบท แต่ละคาบและฝึกฝนทักษะ พื้นฐาน ที่จำเป็นสำหรับทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นการจัดการเรียนรู้ ครูจะทำการสอนในรูปแบบกิจกรรมการสอนที่ประกอบด้วย

การนำเข้าสู่บทเรียน แนะนำเนื้อหา แนะนำแหล่งข้อมูล และมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่ม
ขั้นทำกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนแต่ละคนจะมีบทบาทหน้าที่ในการทำกิจกรรมกลุ่ม ตามที่ได้รับมอบหมาย และจะช่วยเหลือกัน โดย

- นักเรียนคนที่ 1 เป็นผู้อ่านคำแนะนำ คำสั่ง หรือโจทย์ในการดำเนินงาน
- นักเรียนคนที่ 2 ฟังขั้นตอนและรวบรวมข้อมูลพร้อมลงมือปฏิบัติ
- นักเรียนคนที่ 3 ลงมือปฏิบัติ
- นักเรียนคนที่ 4 ตรวจสอบคำตอบ รายงานนำเสนอ

ขั้นตรวจสอบผลงานและทดสอบ เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ครบถ้วนหรือไม่ ผลการปฏิบัติเป็นอย่างไร เน้นการตรวจสอบผลงานกลุ่ม

ขั้นสรุปบทเรียนและประเมินผลการทำงานกลุ่ม ครูและนักเรียนช่วยกันสรุปบทเรียน ถ้ามีสิ่งที่ไม่เข้าใจ ครูควรอธิบายเพิ่มเติม และช่วยกันประเมินผลการทำงานกลุ่มหาจุดเด่น และสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข

การจัดการเรียนรู้

1. สร้างความรู้สึกพึ่งพากัน (Positive Interdependence) ให้เกิดขึ้นในกลุ่มนักเรียน

2. จัดให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน (Face-To Face Interaction) ให้นักเรียนทำงานด้วยกันภายใต้บรรยากาศของความช่วยเหลือและส่งเสริมกัน

3. จัดให้มีความรับผิดชอบในส่วนบุคคลที่จะเรียนรู้ (Individual Accountability) เป็นการทำให้นักเรียนแต่ละคนตั้งใจเรียนและช่วยกันทำงาน ไม่กินแรงเพื่อน ครูอาจจัดสภาพการณ์ ได้ด้วยการประเมินเป็นระยะ สุ่มสมาชิกของกลุ่มให้ตอบคำถามหรือรายงานผลการทำงาน สมาชิกทุกคนจึงต้องเตรียมพร้อมที่จะเป็นตัวแทนของกลุ่ม

4. ให้ความรู้เกี่ยวกับทักษะสังคม (Social Skills) การทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างดี นักเรียนต้องมีทักษะทางสังคมที่จำเป็น ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การตัดสินใจ การสร้างความไวใจ การสื่อสาร และทักษะการจัดการกับข้อขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์

5. จัดให้มีกระบวนการกลุ่ม (Group Processing) เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียน
ประเมินการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน และหาทางปรับปรุงการทำงานกลุ่ม ให้
ดีขึ้น

7.ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 นักเรียนได้ฝึกพัฒนาสมรรถนะทักษะการใช้ชีวิต โดยพัฒนาการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together

7.2 ได้ศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

7.3 ได้กระบวนการและเทคนิคการสอนที่มีคุณภาพไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ที่ช่วยพัฒนา และ เสริมสร้างทักษะการทำงานเป็นทีมของผู้เรียน

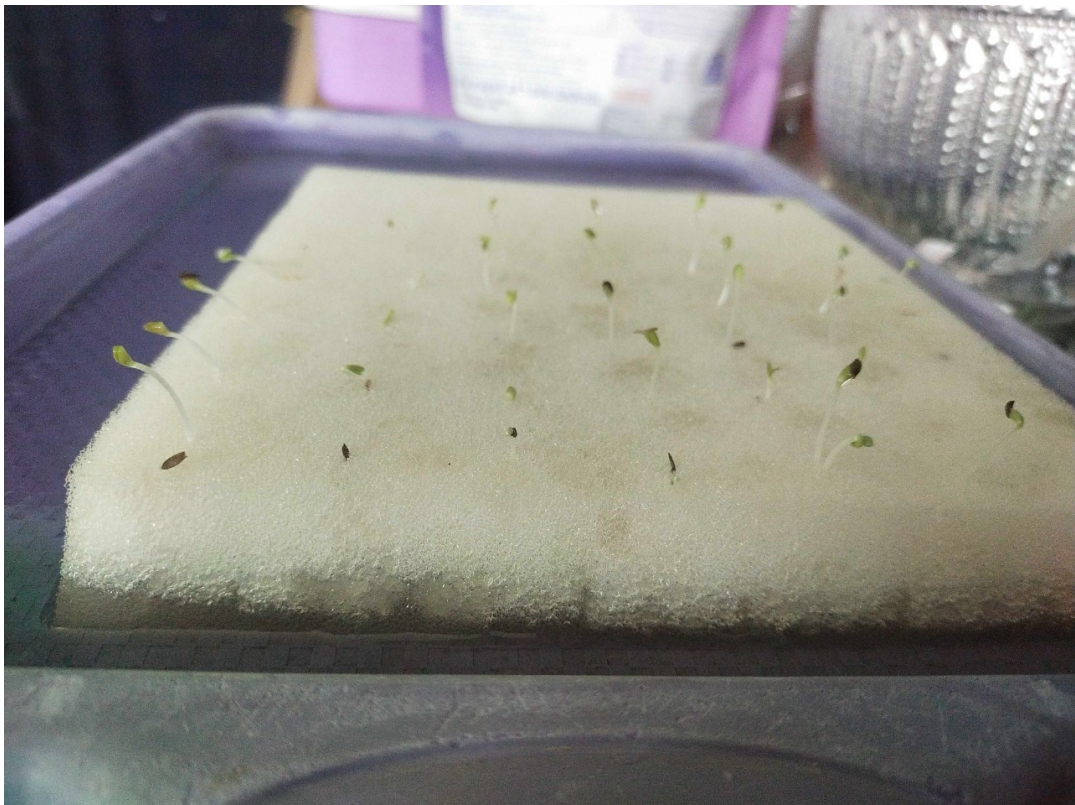

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

ภาพกิจกรรม

โรงเรียนบ้านนาดีทุ่งเจริญ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑
สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ